

В.Л. Петрик, канд. техн. наук, доц. (*НАУ ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», Харків*)

ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Україна сьогодні є однією з найменш конкурентоспроможних країн, тому проблема підвищення конкурентоспроможності продукції машинобудівної галузі, так і економіки України в цілому, сьогодні є дуже актуальною.

Машинобудівний комплекс забезпечує технічну озброєність, механізацію, автоматизацію виробництва і впливає на промисловий потенціал країни, її конкурентоспроможність на зовнішніх ринках.

Серед головних проблем вітчизняного машинобудування можна виділити наступні:

1. Наявність надлишкових виробничих потужностей, як правило, застарілих, і, отже, вкрай високі витрати на їх утримання. Застарілі виробничі потужності багатьох підприємств галузі не дозволяють наповнити внутрішній ринок і задовольнити попит товарами національного виробництва.

2. Значний фізичний і моральний знос основних фондів більшості промислових підприємств України, що не сприяє виробництву високоякісної продукції, яка відповідає світовим стандартам.

3. Відсутність сучасного обладнання для випуску інноваційної конкурентоспроможної високотехнологічної продукції.

4. Низька кредитна і інвестиційна привабливість українських підприємств. Фінансування для реалізації програм стратегічних перетворень відбувається переважно за рахунок власних коштів підприємств і кредитів.

5. Дефіцит кваліфікованих кадрів.

6. Висока матеріало- і енергоємність виробництва.

7. Неефективна виробнича кооперація промислових підприємств.

8. Підприємства українського машинобудування здійснюють виробництво конкурентоспроможної продукції тільки для порівняно вузьких сегментів світового ринку. Згідно даним Державної служби статистики України у січні-липні 2017 року частка продукції машинобудування в структурі експорту склала усього 9,63%, тоді як в розвинених країнах світу частка даної галузі в структурі експорту становить 32–40% всього експорту. При цьому експорт продукції здійснюється переважно в країни СНД.

9. Відсутність єдиної методології оцінки конкурентоспроможності підприємств машинобудування.

10. Низький рівень конкурентоспроможності економіки України. Так, за опублікованим Всесвітнім економічним форумом Індексом глобальної конкурентоспроможності (GCI) 2016 р. Україна посіла 85-те місце серед 138 країн світу, втративши за рік шість позицій (у попередньому рейтингу займала 79-ту позицію).

Підвищення конкурентоспроможності підприємств машинобудування України також стримується низкою зовнішніх чинників: неконтрольованим зростанням цін на комплектуючі матеріали, енергоресурси тощо; високим рівнем державної заборгованості; відсталістю законодавчої та нормативної бази; відсутністю чітких національних пріоритетів розвитку машинобудівної галузі України.

Таким чином, основними проблемами, що перешкоджають успішній реалізації конкурентних переваг українських підприємств машинобудівного комплексу, є перш за все техніко-технологічна відсталість підприємств і наявність несприятливого бізнес-клімату в Українській державі.

Ситуація, що склалася, – це результат невтручання держави в економіку машинобудування. Необхідна розробка ефективної державної політики, основною метою якої є створення інноваційно-інвестиційної бази для відродження машинобудівного комплексу України.

Українському машинобудуванню слід приділити увагу галузевій структурі, особливо частці в машинобудівному комплексі найновіших напрямків: виробництву різноманітних електронно-обчислювальних машин, прямо або побічно пов'язаних з військовим виробництвом, авіа- та ракетно-космічної промисловості та суднобудуванню, іншим сучасним напрямкам.

Необхідно проведення технологічної модернізації підприємств машинобудівного комплексу:

- упровадження нових технологій, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності машин і обладнання;

- підвищення фінансової стійкості підприємств машинобудування шляхом об'єднання в великі корпорації і холдинги;

- збільшення темпів оновлення та введення більш досконалих основних фондів за рахунок інвестицій, державного фінансування і приватного капіталу;

- за рахунок пільгового кредитування і стимулювання інвестиційної активності.